

Veto

Ons rizen de haren van schaamte te berge, bij het doornemen van onze eigen 'rechtsboven'-rubriek in vroeger Veto's. Hoe konden wij onze in potentie zo schone taal op een dergelijke manier in haar ongereetheid aantasten? O welk venijn in de staart van de duivel die bezit van ons nam, die in ons binnendrong en ons vervulde met het verlangen om vieze woorden te spuien, telkens wanneer we ons - de hete adem van de drukker al in de hals - aan deze rubriek waagden.

Ja, wij hebben onze onschuld prijsgegeven, onze laagste lusten botgevierd en vers per vers ons blootgegeven aan die ontaarde kunst die nooit vruchten dragen zal. Wee ons, kinderloze koningen van de vuilspuiterij die te overkoepelen pretendeerden maar overveldigen wilden, wanneer we onverholven blikten naar de blozende onnozele die zijn Alma-eten door zijn strot niet meer kreeg. En dan lachten.

Knapenschenners en oonters, wij die Leuvens jonkheid onze bittere nektar drinken lieten. Wij die, hooggeheven fier naast het vaandel van ons eigen blad, onze doodgeboren penvruchten voor hen etaleerden en over hun angstbezwe ruggen de zweep onzer frustraties striemen trekken lieten. Zij, onschuldigen, boden telkens weer een andere kaak aan!

Maar boeten moeten wij. Wij zullen de ruwe habijt van uw oordeel dragen over ons naakte lichaam en schuren voelen tegen onze weke huid. Trillend op onze benen zullen wij kreuend dan voor u op de knieën zinken en de beker tot op de bodem ledigen. Uw voeten te bevleken en ze met onze haren te drogen... We moeten boeten. We moeten nu. Het is sterker dan onszelf.

STUDENTENWEEKBLAD VAN DE LEUVENSE OVERKOEPELENDE KRINGORGANISATIE - JAARGANG 17, 1990-1991, NUMMER 25, MAANDAG 15 APRIL 1991

Op hen kan men rekenen

Vlaamse eksekutieve en SP hervormen beurzen

Einde maart besliste de Vlaamse Eksekutieve om het stelsel van studietoelagen te hervormen. Tegen einde mei zou minister Coens klaar moeten zijn met een besluit daaromtrent. Dit doet vermoeden dat het nieuwe systeem reeds voor volgend school- en academiejaar operationeel zou kunnen zijn. Twee verduidelijkingen werden hierbij gegeven: de berekening van het *gezinsinkomen* dat aan de basis ligt van het systeem van studietoelagen zou herbekeken worden, en die hervorming 'zou' 250 à 300 miljoen moeten opbrengen. Dat geld zou gebruikt worden om een sociale sektor aan het Hoger Onderwijs buiten de Universiteit op te richten.

Dat er op regeringsniveau eindelijk ten gronde gediscussieerd wordt over een hervorming van het beurzenstelsel, is een positieve evolutie. Sinds 1987 was dat namelijk niet meer het geval geweest. Toen werd besloten tot een eenmalige verhoging van het bedrag van de studietoelagen, overeenkomstig de indeks. Daarna gebeurde er op beleidsniveau niets, uitgezonderd een passage in het Vlaams regeringsakkoord waar het gaat over een eventuele invoering van een systeem van studietoelagen.

Zeg

Het huidige systeem van studietoelagen (zie kader op pagina drie) heeft in haar vrij korte bestaan nooit beantwoord aan de verwachtingen die erin gesteld werden. Het systeem moest bijdragen tot het uitbouwen van wat genoemd wordt 'de democratisering van het (universitair) onderwijs'. Reeds jaren voltrekt zich een evolutie in tegenovergestelde zin: het universitair onderwijs wordt hoe langer hoe meer elitair.

Hiernaast werd er in verschillende nota's reeds gewezen op het veel voorkomende 'pervers' gebruik van studietoelagen. In een tamelijk recente (vertrouwelijke) nota wijst directeur van Studentenvoorzinningen Jan De Vuyst er bijvoorbeeld op dat aan de KU Leuven verhoudingsgewijs het meest maximale studietoelagen toegekend werden aan landbouwers (coëfficiënt .54), handelaars (44) en ondernemers (44). Vrije beroepen (.35) scoorden zelfs beter dan

de arbeiders (.31), terwijl de direktiefunctie (.25) het presteerde om de absolute 'kleintjes' zoals de bedienden (.14) en de mensen uit de onderwijssector (.08) achter zich te laten. Met andere woorden: proportioneel trekken landbouwers, handelaars en ondernemers en vrije beroepen veel gemakkelijker studietoelagen dan alle mogelijke loon- en weddetrekkenden, zoals arbeiders, bedienden en alle soorten leraars.

Ook de tabellen van de gemiddelde beursbedragen per socio-ekonomische categorie vertonen dezelfde tendens: de beurzen voor landbouwers (67.800), ondernemers (65.000), ambachtshui (64.830) en handelaars (62.824) liggen merkelijk hoger dan de arbeiders (58.198), die ditmaal wel de vrije beroepen (57.206) achter zich laten. Ook hier krijgen de direktiefuncties hogere beurzen (49.531) dan de - andermaal - absolute achterblijvers, de bedienden (44.696) en onderwijzers (36.168).

Daarom wellicht nam de Vlaamse regering het initiatief om een onderzoek te laten gebeuren naar een mogelijke *verfijning* van het stelsel van studietoelagen. Naast dat onderzoek heeft minister Coens ook een commissie van wijzen samengeroepen (volgens het CVP-blad 'Zeg' van 5 april gaat het om "deskundigen en verantwoordelijken") die op "korte termijn" een voorstel moeten uitwerken dat "geen enkele beroeps-groep bevoordeelt of benadeelt". Coens heeft ook de Sociaal-ekonomische Raad van Vlaanderen (Serv) reeds om advies

terzake gevraagd.

Hoewel ze niet zoals de Serv om gevraagd werden, hebben ook de socialistische zijkant zich gerept om hun visie op studietoelagen kenbaar te maken. Daniël Coens betreunde trouwens "het partijpolitieke opbod dat thans dreigt rond de studietoelagen". Dat neemt echter niet weg dat het enige thans ter tafel liggende voorstel dat van de SP is. Op 28 maart stelden de socialistische nota "Wat krom is moet rechtgezet worden" voor. Die vertrekt vanuit eksakt dezelfde principes die Daniël Coens reeds formuleerde, maar vult bijvoorbeeld het criterium 'gezinsinkomen' reeds concreet in.

Huispersoneel

De basis van de socialistische tekst werd in januari reeds door SP-voorzitter Frank Vandebroucke in een Veto-interview verwoord: "Als men niet in staat is tot een echt rechtvaardige verdeling te komen op basis van een concept van belastbaar inkomen, moeten andere criteria toegevoegd worden. Waarom zouden we het kadastraal inkomen niet als tweede diskriminerend criterium nemen? Mensen met een hoog kadastraal inkomen - en dus een sjieke villa - hebben geïnvesteerd in een groot huis. Waarom zouden ze dan niet kunnen investeren in het onderwijs van hun kinderen? Hiernaast blijft ik ervan overtuigd dat het mogelijk moet zijn om een toelagensysteem te ontwikkelen op basis van een zekere bruterij van het inkomen."

De SP-nota maakte werk van zo'n bruterij van het inkomen. Dat betekent dat er eerder rekening gehouden wordt met het bruto - dus gespaard van alle fiscale aftrekken - dan met het netto belastbaar inkomen. In de eerste plaats stelt men voor dat kapitaalaflossingen, uitgaven voor pensioensparen, premies voor levensverzekeringen, onroerende inkomsten, intresten van hypoteekaire leningen, aftrekken voor huispersoneel

vervolg op p.3 >

Historiek van de milieubeweging (1)

De Groenen tegen de rest

Volgende week maandag, 22 april, wordt in grote delen van de wereld de *Earth Day* gevierd. Ontstaan in de Verenigde Staten in 1970 als een initiatief van de plaatselijke milieubeweging, is de *Earth Day* uitgegroeid tot een symbool van het succes van de milieubeweging in de Westerse wereld. Een uitstekende gelegenheid om deze beweging, ongeveer even oud als de *Earth Day* zelf, in een historisch perspectief te plaatsen. Volgende week praten we hierover verder met Pieter Leroy, socioloog verbonden aan de K.U. Nijmegen en auteur van het standaardwerk 'Milieubeweging en milieubeleid'.

De interesse voor de natuur, even oud als de mens zelf, resulteerde pas rond de eeuwwisseling in een georganiseerde milieubeweging. In de VS werd in 1892 de *Sierra Club* gesticht, een eerbiedwaardig gezelschap dat zich toeliede op natuurbeleving- en bescherming. De club kan gerust beschouwd worden als prototype van de latere 'natuurbeweging'. Die kwam bij ons iets later van de grond met de stichting van de 'Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedschoon' in 1910.

Deze eerste organisaties bestonden vooral uit vooraanstaande figuren uit de politieke en sociaal-ekonomische wereld. Gedreven door een soort *onbehangen in de cultuur*, legden ze zich fanatiek toe op het vrijwaren van schone natuurgebieden, die ze beschouwden als 'jardins de plaisance'. De esthetisch-rekreative visie op de natuur zou de beweging voor natuurbewoud blijven beheersen tot in de jaren zestig. Vanaf toen kwam er, door de toename van het aantal akademisch gevormde leden, een verweten-

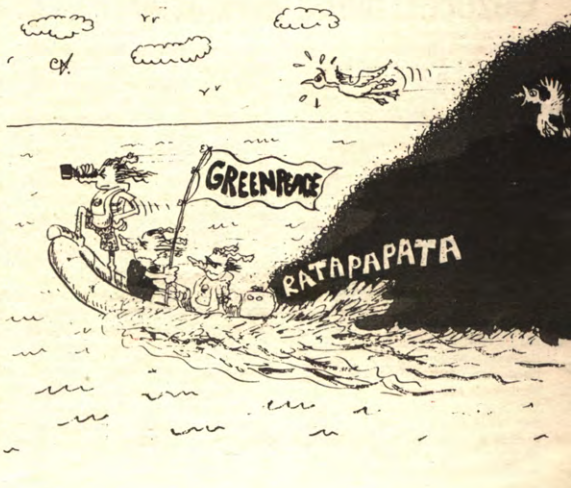
schappelijking van de invalshoek: het ging voortaan vooral om het vrijwaren van ekologisch belangrijke gebieden. Daarvoor deed men echter geen beroep op harde actie: de erbare leden maakten gebruik van hun maatschappelijke positie en van de kennis die in de beweging aanwezig was om via lobby's de politici onder druk te zetten.

Signalen

Op het einde van de jaren zestig werd duidelijk dat er veel meer aan de hand was dan de bedreiging van enkele waardevolle ekotopen. Het eerste ongeval met een supertanker (Torrey Canyon, 1967) en de acties tegen de vestiging van het chemische bedrijf Progil in Amsterdam en Antwerpen bijvoorbeeld, hadden in de ogen van een brede massa een niet mis te begrijpen signaalfunctie. De media gingen zich met de problematiek bezighouden, wetenschappers publiceerden een stroom van werken over de gezondheidstoestand van Moeder Aarde. In 1973 vond aan de KU Leuven een 'Ecolloquium' plaats met als thema 'Het huis staat in brand'. Maar ook de overheden reageerden met sensibiliseringscampagnes: 1970 werd het Europees jaar van de Natuurbescherming, in de VS kreeg de eerste *Earth Day* de steun van Washington en bij ons werden de 'Plant een boom'-acties gepromoot door de BRT.

Maar de klap op de vuurpijl was het rapport *Limis to growth* van de befaamde Club van Rome, een internationale organisatie van wetenschappers en industriëlen die zich bezighoudt met de studie van mondiale problemen. Forrester en Meadows van het wereldberoemde *Massachusetts Institute of Technology* kwamen tot de konklusie dat de aarde vervolg in de eenentwintigste eeuw onvruchtbaar zijn onder zou gaan

vervolg op p.4 >

LEZERS BRIEVEN

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuense (studenten)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking; de schrijver moet steeds naam, studiejaar en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto.

Brieven die langer zijn dan 35 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met ±1,5 getikte blz. met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

Geschiedenis

Als student Oude Geschiedenis was ik natuurlijk een beetje geflatteerd toen ik een eerste blik wierp op het artikel van Pieter De Gryse over de infodagen ('Oude Geschiedenis wint'). Na verdere lectuur bleek echter dat PDG in de laatste paragraaf vrij fatsoenlijke nonsens neerschrijft. Daarin heeft hij het namelijk over de toekomst van de kleinere richtingen - en Klasseieke Filologie in het bijzonder - en over de rationalisatie die het dekreet Coens voor ons in petto heeft. Als preses van de studenten Oude Geschiedenis (OG) én Klasseieke Filologie (KF) kan ik dan ook niet nalaten enkele correcties te geven bij uitspraken als: "Klasseieke Filologie gaat een natuurlijke dood tegemoet".

Het is inderdaad een feit dat het aantal 1e kanners KF in de laatste jaren vrij spektakulair is gedaald, maar de opkomst op de infodag lijkt er op te wijzen dat KF (én OG) evolueert naar een (laag-)stabiële situatie van een 20- à 30-tal 1e kanners. Dat Klasseieke dus tot de kleinere richtingen gaat behoren, is duidelijk, maar deze richting zomaar afschudden als één die een "natuurlijke dood tegemoet gaat", "weinig kans heeft het 3e millennium te halen" en "zelfs door Oude Geschiedenis definitief achter zich gelaten lijkt", is pure prietpraat.

de rationalisatienormen van het dekreet geplaatst. Om de argeloze lezer ook daar wat verduidelijkend bij te geven: er is geen sprake van dat KF (of OG) op basis van deze rationalisatie wordt opgedoekt. Opleidingen die nog slechts aan één Vlaamse unief worden aangeboden, blijven gefinancierd worden, ongeacht het studentenaantal (Art. 141 van het dekreet). Nu KF in Kortrijk, Brussel, Gent en Antwerpen met 99% zekerheid worden afgeschaft, valt KF in Leuven dus ook onder deze bepaling. Ook zonder dat artikel zou er overigens voor KF nog geen reden tot paniek zijn: met een 60-tal studenten in de licenties en een 30-tal in de kandidaturen (volgend jaar terug meer, cf. supra), blijft Klasseieke nog een eindje boven de respectievelijke 10- en 20-studentennorm. Het artikel van PDG geeft volgens mij aanleiding tot vrij idiote speculaties i.v.m. de toekomst van de kleinere richtingen in het algemeen (cf. ook Orientalistiek), en Klasseieke in het bijzonder. Van Veto had ik nochtans durven hopen dat het de situatie binnen L&W iets genuanceerder zou kunnen weergeven: dit lijkt mij geen overbodige luxe in een periode waarin een hele hoop boze wolven klaar staan om L&W, met de kleine richtingen voorop, een kloot af te draaien.

Jorn De Cock

De VRG-ploegen pakt de zaken zo stuntelig aan dat de professoren in een hoekje naar hun tenen gingen staren. (Foto Hielke Grootendorst)

VRG-verkiezingen zonder flitsende campagne

Perestrojka waait in de Valk

Iedereen in de rechten is het ermee eens dat het dit jaar met de verkiezingscampagne maar povertjes gesteld was. Er was geen verkiezingsstema, zoals vorig jaar de verhouding VRG-HDR of zoals twee jaar geleden de discussie over de punten waarop in een campagne de nadruk moet liggen. Maar ook: geen van de twee ploegen bezat een eigen profiel. Beiden hadden mensen met ervaring uit het huidige of vorige presidium en de jaarpraesidia. Wel bestond 'Nu of Noot!' duidelijk het meest uit mensen van het huidige VRG. En misschien is juist dit de reden voor hun toch onverwachte nederlaag. De rechtstudenten hebben voor de vierde keer gestemd voor de ploeg die het minst met het afredende presidium geassocieerd wordt. Maar deze ploeg heeft de overwinning vrij nipt: 53 procent voor de 'Valkeniers'.

Aan de spanning kwam pas laat een eind, en toen bleek dat de 'Valkeniers' het toch niet zo slecht gedaan hadden in de kandidaturen en genoeg hadden aan hun kleine voorsprong. Een nog ongelovige Joep Verschure kwam het publiek bedanken ("Bedankt! Julie hebben een duidelijke keuze gemaakt!") en sloeg toen met zijn troepen op de vlucht, achtervolgd door een groep nu pas echt goed kwade 'Nu of Noot'-ers, voor wie het inderdaad 'noot' is geworden. Maar dat was natuurlijk maar komedie.

Luc Janssens

RECHTZETTING

In ons vorige nummer bespraken wij de kringbladen van het VRG en het VTK. Bij de bespreking van Balans, het blad van het VRG, schreven wij over hoofdredakteur Robbie Tas "Waar sommige meisjes bekend staan als de matras van Leuven, heeft deze adonis zijn een vergelijkbare reputatie: opgebouwd als het dekbed van de Valk." Voor iedereen die deze passage misbegrepen heeft - en aan de reacties te horen zijn er dat nogal wat -, willen wij één en ander rechtzetten.

Veto wilde enkel een parodiërend stukje maken over de eigen schrijfstijl van Robbie T., en de bewuste passage moet dan ook als zodanig gelezen worden. Veto heeft nooit de bedoeling gehad een persoonlijke aanval naar Robbie T. te lanceren, en heeft nooit of nergens de intentie gehad Balans of haar hoofdredakteur na te trappen. Overigens interesseert het prive-leven van Robbie Tas ons niet, en weten wij hiervan dan ook niets af. Bovendien vermeldten wij uitdrukkelijk: "Dat neemt niet weg dat T. dikwijls vlotte stukken aflevert. Het vraagsprek met top-pleiter Jef Vermassen zou men in Nederland "een dijk van een interview" noemen. Het is alleszins één van de sterkste kringbladartikels van dit academiëjaar." Tenslotte luidde het nog "Balans profileert zich als één van de betere Leuense kringbladen". We kunnen onze appreciatie voor Balans en haar medewerkers moeilijk nog ekspliciter uitschrijven.

Iedere andere insinuatie - bijvoorbeeld dat Veto de kringverkiezingen in het VRG zou willen beïnvloeden - wijzen wij met klem van de hand, en getuigt van een bedenkelijke onwil om Veto te lezen.

Op het verkiezingsdebat gaven beide ploegen te kennen dat een campagne die al te zeer op het inhoudelijke geïnspireerd was, voor hen niet hoefde. De studenten eren overtuigen dat hun ploeg iets 'op poten kon zetten', daarover zou het gaan. Wat 'Valkeniers'-lijsttrekker Joep Verschure bedoelde toen hij het schaars opgekomen publiek oppriep 'een duidelijke keuze te maken', is dan ook niet meteen duidelijk. De programma's van beide ploegen leken nogal op elkaar: aandacht voor zowel serieuze als studentieke activiteiten. De 'Valkeniers' pakt in elk geval uit met een paar concrete beloften: ze willen zowel het Rechtskongres als het Valk-konink in ere herstellen. Activiteiten die dit jaar inderdaad schitterden door afwezigheid.

Flits

De stemmen moesten dus niet gewonnen worden met een programma. Met een flitsende campagne dan maar? Vergaat het. Wie wilde kon voor geen of weinig geld naar de LSP-Band, de drie 'Godfather'-films en aansluitend de mafia-fuif. Of je kon een of andere voetbalwedstrijd op groot scherm meevolgen, een toch tamelijk sfeervolle oud-perssenkvis bijwonen, naast de onvermijdelijke recepties en gratis vaten. Maar in tegenstelling tot bijvoorbeeld vorig jaar, toen een ploeg het klaar-speelde om tweehonderd studenten een gratis ontbijt te bezorgen, kon je uit de campagne niet afleiden dat de ploeg over eigen capaciteiten beschikte.

Als er al een verschil bestond tussen de twee ploegen, dan was het wel dat 'Nu of Noot' de zaken professioneler aanpakte. Zo oogde hun brochure verzorgder dan die van de 'Valkeniers', en hadden ze hun voorstelling ambitieuzer opgevat. Maar ze hadden dan weer de pech dat hun dia-montage soms in niet-verduisterde lokalen moest vertoond worden. Verder ontbrak soms een microfoon om de preses-kandidaat toe te laten zijn speech voor iedereen duidelijk hoorbaar voor te lezen. Voor de 'Valkeniers' hoefde het allemaal niet zo professioneel. Ze leken ervan uit te gaan dat een wat stuntelige

aanpak positief zou overkomen. En dat was ook zo. Maar sommige ploegleden gingen wel heel ver in hun nonchalance door al op maandagochtend half tien - toch tamelijk vroeg in de campagne-week - aan te kondigen dat het hen eigenlijk niet kon schelen wie zou winnen. Of door potentiële nieuwsgierigen van de mafia-fuif weg te houden door hen te verzekeren dat de fuif 'keislecht' was en dat ze heel zeker nooit gingen verkozen worden. Hun verkiezingsbrochure leverde wel één stijl-bloempje op: "Gedaan met de lange rjen, wij zijn geen Oostblokland. De Perestrojka-wind waait door de Cursusdienst. Met een ruim aanbod, aan studentvriendelijke prijzen, in functie van het aantal studenten, en met flexibele openingsuren staan wij met een eeuwige glimlach tot Uw dienst!". Toch heeft de foto van dienst nog wat te leren, bijvoorbeeld van zijn collega van de concurrentie.

Inborst

Kortom: voor zover je dat uit een campagne kunt opmaken, werd er dit jaar niet echt een titanensrijd geleverd om de macht in de Valk. Als de verkiezingen toch nog spannend waren, had dat eigenlijk alleen maar te maken met de vertegenwoordiging in de jaren. Terwijl dat bij 'Nu of Noot' nogal gelijk verdeeld was, rekruteerden de 'Valkeniers' vooral in tweede licentie. En dat, aldus ernstige lieden die alles, dus ook deze verkiezingen serieus nemen, is een handicap. Want iedereen stemt toch maar voor een kop die hij ergens van kent. Toen de stemmen van de licentie-studenten op het Valkfeest bekendgemaakt waren, bleek dat de 'Valkeniers' een voorsprong hadden van iets meer dan zestig stemmen. Algemeen werd verwacht dat ze in de kandidaturen zouden worden afgeslacht, en zo de verkiezingen zouden verliezen. De spanning steeg van uur tot uur, en bleek ondraaglijk voor nogal wat 'Nu of Noot'-ers die - van pure stress, en absoluut niet vanuit een kwaadaardige inborst, daaraan mag niet getwijfeld worden - hun concurrenten begonnen uit te dagen.

Gezocht: harde werk(st)er

De Leuense Overkoepelende Kringorganisatie zoekt ter ondersteuning van de werking van Kringraad een haltijde kracht (19,5 uur per week). Van dit personeelslid wordt verwacht dat deze de Algemene Vergadering van Kringraad praktische en inhoudelijke ondersteuning verstrekken om op haar werkingsterrein tot een doordacht beleid te komen en om dit beleid met kennis van zaken uit te voeren. De kandidaat (m/v) beschikt over degelijke organisatorische en administratieve capaciteiten, en is op de hoogte van de werking van de AV en van Kringraads vertegenwoordiging in de beleidsorganen van de KU Leuven. Hij/zij zal instaan voor de dagelijkse werking, administratie en begeleiding van de AV. Hij/zij verzorgt studiewerk aangaande problemen over universitaire aangelegenheden in het algemeen en universitair onderwijs in het bijzonder. Verder onderhoudt hij/zij contacten met kringvertegenwoordigers en andere aktie-

velingen in de verschillende fakulteitskringen. Dit personeelslid zal werken met een bedieningscontract van twee maanden, dat, na een beperkte inwerkingsperiode, zal ingaan op 1 juli 1991. Er bestaat echter wel de mogelijkheid dat dit contract met één jaar verlengd wordt, indien de kandidaat ook ingaat op de vakature die Kringraad voor het academiëjaar 1991-1992 zal uitschrijven. Schriftelijke sollicitaties, met CV, motivering en vermelding van de speciale kwaliteiten die voor Kringraad nuttig kunnen zijn, moeten ten laatste woensdag 24 april om 17.00 uur op het sekretariaat aangekomen zijn, bij Gert Van Esseche, 's Meiersstraat 5, Leuven. Sollicitanten voor deze vakature van Kringraad dienen ook aanwezig te zijn op de AV van 26 april om 19.00 u in de vergaderzaal van het Pauskollege, Hogeschoolplein 3. De kandidaten zullen hiervoor persoonlijk uitgenodigd worden.

Kolofon

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
(016/22.44.48)

Jaargang 17
nr. 25
15 april '91

Ver. uitg. Stef Wauters,
's Meiersstraat 5, Leuven
Hoofdredactie: Koen Hendrickx
Redaktiesekretaris: Stef Wauters

Redactie:
Dirk Boeckx, Pieter De Gryse,
Hielke Grootendorst, Walter Pauli,
Ria Vandermaesen

Doka:
Hielke Grootendorst, Wim Peeters

Tekeningen:
Arnulph en Nix

Lay-out en vormgeving:
Dirk Boeckx, Pieter De Gryse,
Pieter Ghijsels, Koen Hendrickx,
Walter Pauli, Hendrik Traetsart,
Ria Vandermaesen, Jan Van
der Linden, Stef Wauters

Medewerkers:
Filip De Keukeleere, Luc Janssens,
Hilde Lenie, Agna Smidson,
Hendrik Traetsart

Eindredactie:
Dirk Boeckx en Stef Wauters

Zetwerk en publiciteit
Alfaset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij Rotatyp Brussel
Opplage 9000 eksemplaren
ISSN-nummer 0773-5162
Abonnementen
Studenten: 250 fr.;
niet-studenten: 300 fr.; steun
vanaf 600 fr.; over te schrijven op
rek. nr. 001-0959719-77
Agenda en Ad Valvas
ten laatste vrijdag voor verschijnen
om 18.00 uur op het
redaktiesuur bezorgen
Redaktievergadering
iedere vrijdagmiddag om 15.00 u

Studiebeurzen gaan hoger-lager

← vervolg van p.1

(!) en dergelijke niet meer in mindering gebracht mogen worden. Ten tweede wil de SP maatregelen nemen om het inkomen van zelfstandigen en de vrije beroepen te 'korrigeren'. In de toekomst zou 33% van hun bedrijfslasten, lonen en wedden uitgezonderd, beschouwd worden als een gedeelte dat aan hun vermogensopbouw wordt besteed, en bij het netto-belastbaar inkomen geteld worden.

Naast het inkomen stelt de SP nog een ander uitsluitingskriterium voor: het volledig kadastraal inkomen. Wie een kadastraal inkomen heeft van meer dan 60.000 frank – en dus een echt grote *kast* bewoont, of zelf huizen of appartementen verhuurt aan derden – niet meer in aanmerking komt voor een studiebeurs. Ten derde wil de SP de maximumbeurzen voorbehouden voor volle wezen, steuntrekkers van het OCMW en zelfstandige en gehuwde studenten. Ten vierde wil men de grens van minvermogenheid optrekken, en ook anderszins de mogelijkheid geven van een beurs te genieten.

Bitter

De twee laatste socialistische eisen worden tenslotte in voorwaardelijke wijs gesteld: de SP wil ook ijveren voor een

verhogen van de studiebeurzen en een jaarlijkse indexatie ervan. Het luidt echter "in de mate dat het onmogelijk blijkt om deze laatste voorstellen uit te voeren binnen het budget" – wat waarschijnlijk het geval zal zijn – "zal de SP ze opnieuw ter sprake brengen bij onderhandelingen over een volgend Vlaams regeerakkoord." Dergelijke omzichtigheid laat weinig hoop op een snelle concrete verwezenlijking.

En gedeelte van de maatregelen die door Coens werden voorgesteld en door de SP werden uitgewerkt zijn al bij al nodig. Zo pleitte de studentenbeweging al sinds jaren voor zo'n 'bruterij' van het inkomen. Piktant detail: in 1988 werd dat studentenvoorstel door toenmalig staatssecretaris voor Onderwijs Luc Vandebosche (SP) van de hand gedaan als "onrealistisch" en zelfs "onrechtvaardig". Intussen heeft deze eis zichtbaar wel ingang gevonden.

Ondanks die goede aanzet zit ook bij dit SP-voorstel het spreekwoordelijke venijn in de staart. Hun voorstel zou uiteindelijk leiden tot een besparing van niet minder dan 250 miljoen. In plaats van die terug in het studiebeurzenstelsel te pompen – en zo een budget vrij te maken om de twee laatste (en belangrijke) eisen te kunnen realiseren, worden die plots gebruikt voor een sociale sector aan het Hobu te realiseren. De eis voor een sociale sector in het Hobu is *an sich*

BEURPS

Het huidige stelsel van studiefinanciering is in het begin van de jaren tachtig ingevoerd, en is gebaseerd op het netto-belastbaar inkomen van het gezin waartoe de aanvrager behoort. Kruciaal is het begrip 'socio-vitaal minimum' (iets heel anders dan het bestaanminimum). Dat is een tamelijk willekeurig vastgestelde inkomensgrens. Wie een inkomen heeft dat lager ligt dan dat Socio-Vitaal Minimum, wordt beschouwd als behoeftig. Op zestig procent van dat Socio-Vitaal Minimum heeft men de 'grens van minvermogenheid' gestudeerd: iedereen die nog minder heeft dan die grens, kan van de maximale studiebeurs (82.500 frank) genieten.

Een stuk hoger ligt dan weer de 'grens van meervermogenheid': wie een hoger inkomen heeft, krijgt geen studiebeurs. Tot 25.000 frank boven die grens van meervermogenheid situeert men tenslotte de 'begrensdere inkomens': zij krijgen geen studiebeurs, maar komen wel in aanmerking voor een verminderd inschrijvingsgeld. Hoe verder een inkomen zich verwijderd van de grens van minvermogenheid, hoe kleiner de beurs wordt. De minimumbeurs die wordt uitgekeerd bedraagt 5.000 fr. Die grenzen worden tenslotte geleidelijk opgetrokken naargelang het aantal personen ten laste.

In bepaalde gevallen kunnen 'zeer erg minvermogenende studenten' ook een studiebeurs krijgen die 130% van de maximumbeurs bedraagt (107.200 frank voor koststudenten): het gaat om studenten met een inkomen dat gelijk aan of lager is dan 1/10de van de grens van meervermogenheid. Dat gaat echter om een uiterst beperkte categorie: een alleenstaande (0 personen ten laste) mag jaarlijks niet meer verdienen dan 36.180 frank, een gezin met vier personen ten laste, jaarlijks niet meer dan 99.495 frank – per maand omgerekend, maakt dat 8.291 frank (en een kwartje).

De kritieken op dit systeem liggen voor de hand: waarom ligt de grens van minvermogenheid op 60% van het Socio-Vitaal Minimum, en wordt het er niet mee gelijkgeschakeld? Waarom liggen de bedragen voor de studiebeurzen zo laag? De geschatte kostprijs van een jaar universiteit varieert tussen de 170.000 en 200.000 frank, de maximumbeurs bedraagt 85.200 frank. Waarom worden de beursbedragen niet of nauwelijks aangepast: van '79 tot '84 bleef de maximumbeurs 74.200 frank. Dat jaar paste minister Lenssens – toevallig vlak voor de verkiezingen – de beurzen aan tot 81.730 frank. Een jaar later werden ze éénmalig geïndexeerd, en daar bleef het bij tot vandaag. (WP)

natuurlijk een rechtvaardige eis, waar niets tegen in te brengen is. Door de wet van '60 krijgen de universiteiten gelden ter beschikking voor het bouwen van een sociale sector. De Hobu-instellingen hebben zo'n gelden nooit gezien.

Inkomensgroepen

Nu werd het Hobu in het verleden wel meermaals achteruitgesteld tegenover de universiteiten. Zo lagen tot 1971 ook de beursbedragen voor Hobu-studenten – toen heette het nog Niet Universitair Hoger Onderwijs (Nuh) – merklijk lager dan voor de universiteiten. Toch hebben recente en minder recente studies aangetoond dat de absolute kostprijs in het Hobu allesszins vergelijkbaar (zoniet hoger) ligt dan voor universiteitsstudenten het geval is.

Dit neemt echter niet weg dat het inwilligen van een juiste eis (een sociale sector voor het Hobu) moeilijk gerechtvaardigd kan worden door een onverantwoord besparing op een ander vlak, namelijk dat van de studiebeurzen. Wij vrezen dat dit een opening van formaat is naar de kristelijke koalitionspartner: het merendeel van het Vlaamse Hobu hoort tot het katholieke net, en reeds lang is een bepaalde ACW-hoek 'gebeten' op de sociale voordelen van de universiteiten. Hoewel 250 miljoen een belachelijk lage som is (indien men er tenminste *ernstig* aan denkt een sociale sector in het Hobu op te starten) zou dat een niet onbelangrijke – want symbolische – 'overwinning' voor de Guimardstraat zijn.

VANSINA GEEN BURGEMEESTER VAN SUPERCITY

Foutje – In Veto nummer 21 legden wij in het artikel 'Geweldloze bezetters hardhandig buitengezet' de link tussen de verhoging van de stadstaksen op studentenkamers en de verlaging van de taksen op bioscoopzalen in Leuven. In het artikel is echter een onnauwkeurigheid geslopen. Wij maakten gewag van het mogelijke lidmaatschap van één van de zonen van burgemeester Vansina in de RvB van Supercity, in de passage: "Het lijkt erop dat men daar – de zoon van burgemeester Vansina zeltel naar verluidd in de RvB van Supercity – betere pleitbezorgers heeft dan in studentennidens."

Nu blijkt echter dat het om niet meer dan – zij het wijd verspreide – geruchten gaat. Geen enkele van de vier zonen Vansina maakt deel uit van de Raad van Beheer van Supercity.

Bovendien valt het bij nadere lezing sterk op dat het SP-voorstel bitter weinig andere elementen bevat dan het aankondigen van een resem besparingen, namelijk een strengere behandeling van hogere inkomensgroepen. Alleen het optrekken van de grens van minvermogenheid wordt als een dringende eis gesteld, maar wel bijzonder *low profile*: de SP wenst die te laten evolueren "in de richting van" het Socio-Vitaal Minimum, hoewel jarenlang iedereen links van het centrum eiste dat die grens van minvermogenheid gelijkgeschakeld zou worden aan het Socio-Vitaal Minimum. Tegelijk worden de meest wezenlijke aanpassingen – namelijk het optrekken van alle beurzen, alle inkomensgrenzen en een jaarlijkse indexering hiervan – verschoven naar een latere en onbepaalde datum, ná de verkiezingen.

Medeplichtig

Het ziet er dan ook naar uit dat de zogenaamde 'pre-electorale campagne' goed en wel ingezet is, ook door de SP. Het kan geen toeval meer zijn: de vorige aanpassing van de beurzen vond vlak voor de verkiezingen plaats, vandaag zien we hetzelfde gebeuren. Zowel CVP en SP kunnen bij én Hobu-én universiteitsstudenten hun beste beentje voorzetten: het Hobu kreeg een sociale sector, de universiteiten hun dekret, beiden 'een hervorming' van het beursenstelsel. En nu maar hopen dat het elektrotaat al dat heerlijks ook naar waarde wil schatten...

Walter Pauli

In een volgende bijdrage zullen we de problematiek van de studiebeurzen uitgebreid behandelen: de historische, de zwakke punten van het huidige systeem, het socio-vitaal minimum, de studiekost, studieleningen, enkele alternatieven.

Babbelaars

Oikonde-Leuven vzw zorgt voor de opvang van jong mentaal gehandicapten, eks-psychiatrische patiënten, eks-gedetineerden, thuislozen, etc., die tijdelijke ondersteuning vragen. Een eigen kenmerk van deze opvang is het aanbod gedaan door de vrijwilligers die samenwonen in de gemeenschapshuizen of inslappen in het crisis-opvangcentrum.

Voor wie wat meer wil weten is er op dinsdag 23 april om 20.00 u een avond in De Lange Trappen (Delaysplein 1) waarop enkele vrijwilligers van het afgelopen jaar hun belevenissen vertellen. Of voor wie die dag niet kan: Oikonde-Leuven, Tiensevest 17, 3010 Kessel-Lo. ☎ 22.96.13.

REDAKTIONNEEL

Beursjes

De jarenlange oppositie in de jaren tachtig heeft de socialisten geen goed gedaan. Oorspronkelijk harde opstellingen – denk aan de kernraketten, volmachten, werklozen en de TGV – werden omgevormd tot een duidelijke uitnodiging naar de CVP: de SP wilde bewijzen dat zij evengoed – beter! – kon regeren dan de PVV. Regeren is immers voor socialisten – vooral voor socialisten – helemaal niet onbelangrijk.

De CVP heeft haast eindeloze reservoires in de eigen ziel om tijdelijk uitgerangeerde partijleden of kabinetsmedewerkers op te vangen, terwijl de goede en veelvuldige contacten van de liberalen met het bedrijfsleven hen eenzelfde vangnet garanderen. De socialisten – zeker de Vlaamse socialisten – hebben op dat vlak niets dat een vergelijking met de concurrentie doorstaat. De SP heeft haar kabinetten en administraties broodnodig: ze kan haar cliëntel niet anders aanbieden – en klanten die niet op hun wenken bediend worden, zoeken morgen elders hun heil. Oppositie-soldaten drogen langzaam uit.

Daarom doen zij dan ook alles om hun bereikte positie in de regering te verstevigen. Dat kan enkel door een goede koalitionspartner te blijven. Onnodig harde opstellingen in allerlei dossiers leiden enkel tot gramschap bij de rechtereuvelaar van de CVP, en dat is altijd gewaajlijk. De SP heeft zich dus in een positie gemanoevreerd die slechts 'half-en-half'-oplossingen toelaat: half goed, half slecht. Principieel opleert men dikwijls voor democratische eisen, maar de concrete uitwerking is vaak gepinspored door je reinste kredisideologie. Hun recente studiebeurzen-voorstel is hiervan in alle opzichten een model-voorbeeld.

Principieel verdedigen de socialist het stelsel van studiebeurzen. Dat is een wezenlijke verandering na zeven jaar neo-liberaal geweld, waar alle regeringsverklaringen de studieleningen propageerden. Studieleningen zijn vandaag afgevoerd, en dat is goed. In haar concrete uitwerking heet het echter: "De SP (...) gaat uit van het principe dat studiebeurzen alleen mogen toegekend worden aan studenten die het echt nodig hebben". Zoiets is een ronduit *rechts* uitgangspunt. De neo-liberalen zeggen dat ook: sociale gelden dienen enkel voor mensen die het écht nodig hebben.

De klassieke motivatie voor studiebeurzen gaat uit van het principe dat gezinnen met studenten geen of zo weinig mogelijk veldwaartsverre mogen lijden. Er mogen niet alleen geen financiële drempels zijn om te studeren, maar men moet tegelijk kunnen leven met dezelfde veldwaart als voorheen. Tenminste, dat hebben vroeger de socialisten (maar ook het ACW) steeds verdedigd. Vandaag heeft men die redenering vervangen door een veredelde OCMW-gedachte: enkel de échte sukkelaars hebben recht op 'openbare onderstand'. Dé (verzwegen) achterkant van die redering luidt echter stevast: "Alle mensen die het niet écht nodig hebben, moeten zelf maar zien waar ze het geld halen." Dat vertelt men er natuurlijk nooit met zoveel woorden bij.

Ook bij de socialisten worden vandaag haast alle maatschappelijke discussies bepaald door een ongezondbegrotingsfetisjisme: alle opties moeten "budgettair haalbaar" zijn, of worden als onrealistisch afgevoerd. Die redenering gaat zeer ver, en knabbelt onvermijdelijk aan de fundamenten van onze veldwaartsstaat, waartoe studiebeurzen toch gerekend worden. Wat vroeger voor gerechtvaardigde eisen doorging, wordt vandaag met enige gêne afgedaan als een lukse uit een te vrijgeve periode. De kompost van dat zunderige deuntje heet nog steeds Guy Verhofstadt.

"Als wij Mieke Vogels uit haar kooi lokken, lachen velen groen."

(Gui Polspoel en Ivan Heylen)

"Tobback? Hij noemde Martens een kwal, maar nu..."
 "Gabriëls? Mislukte padvinder."
 "Verhofstadt? Heb ik een haat/liefde-verhouding mee."
 "De regering? Die gaat zeker vallen, maar niet voordat de koning op visite is geweest."
 "De derde fase? Ik ken geen mens die er nog in gelooft."
 "Twee auto's per gezin? Dat kan niet meer. De auto moet duurder worden. Er moeten weer autozole zondagen komen."
 "Volksvertegenwoordigers? Ze verkrachten dagelijks hun eigen ideeën."

PANORAMA DE POST
 LES EN BELEEF
 WAT WIJ BELEVEN

Historiek van de milieubeweging

De massale mobilisatie

← vervolg van p.1

aan overbevolking, voedseltekort, uitputting van de grondstoffen en vervuiling. Ondanks kritiek op het ecologisch model van het rapport, werd het milieuprobleem voor velen nu in een algemene context geplaatst en kreeg men inzicht in de verbanden tussen geïsoleerde verschijnselen.

Het belangrijkste effect van het rapport was dat de consensus die voordien al bestond tussen industrie en overheid enerzijds en traditionele natuurbehoudsgroepen en nieuwe milieuketiegroepen anderzijds, nog werd versterkt. Iedereen voelde zich nu bedreigd en zag voor zich hoe de planeet waarop hij leefde onvermijdelijk de Apokalyps tegemoet ging. De milieubeweging heeft veel geleerd uit dit 'doomsday-syndroom': mensen worden blijkaar het makkelijkst gemobiliseerd wanneer ze zichzelf en het gebied waarin ze leven bedreigd voelen door een intern gevaar of door een bedreiging van buitenaardse aard. Sindsdien is het inspelende op de bedreiging niet meer uit het discours van de milieubeweging weg te denken. Paradoxaal genoeg wordt precies dezelfde alarmistische strategie gebruikt door de tegenstanders van de milieubeweging. Overheid en industrie doen beroep op hetzelfde gevoel als ze de bevolking willen overtuigen van de noodzaak van economische investeringen (zonder TGV raakt België geïsoleerd van de rest van Europa; zonder een bungalowpark lossen we de werkloosheid in de streek nooit op).

Kernenergie

De consensusbeweging ten overstaan van het gevaar dat de aarde bedreigde, was echter geen lang leven beschoren: de oliekrisis van 1973 zou niet alleen een wig drijven tussen milieubeweging en overheid en industrie, maar ook de milieubeweging intern verdelen. Door het dichtdraaien van de oliekraan en het alarmerende rapport over de uitputting

van de grondstoffen, ging men op zoek naar andere energiebronnen, en kwam de Belgische overheid bij de kernenergie terecht. Die keuze was niet naar de zin van een deel van de milieubeweging. Zij probeerden binnen de koepelorganisatie, de Bond Beter Leefmilieu (opgericht in 1970), hun standpunt door te drukken. Daarbij kwam het tot een konflikt met de traditionele groepen voor natuurbehoud, waarvan de eerbare leden hun vrienden in overheid en industrie niet zomaar in de steek wilden laten. Het compromis dat uit de bus kwam ging voor overheid en industriëlen echter te ver en velen zegden hun steun op aan de BBL. De breuk met de milieubeweging was een feit.

Komkommer

De nieuwe milieuverenigingen die in de klinch gingen met het milieu-establishment waren vooral gegroeid uit allerhande lokale acties. Denken we maar aan de 'Groene Fietsers', het 'Gents Aktiecomité Leefmilieu' of de 'Werkgroep Verkeer Antwerpen'. Deze plaatselijke aktiegroepen werkten meestal autonoom: de enige bestaande overkoepelingen waren het 'Anti-Autowegen Front' en de 'Verenigde Aktiegroepen voor Kernstof'. Ze onderscheidden zich van de natuurbehoudsbeweging door een verschuiving in de thematiek (de verdediging van het milieu in de breedste zin) en door de gebruikte middelen: militante akties met pamfletten, petitie's, betogingen en bezettingen.

Bovendien zetten deze milieuketiegroepen zich radikaal af tegen de gevestigde instituties en de heersende waarden. Toch rekruteren ze hun vaste medewerkers voornamelijk uit dezelfde bevolkingsgroepen als hun traditionele voorgangers: de (hoge) middenklasse van hoger geschoolden, die vaak tewerkgesteld zijn in de tertiaire sektor. Dat is niet uitzonderlijk: uit sociologisch onder-

zoek blijkt dat de meeste verenigingen vooral steunen op burgers (voornamelijk mannen) uit die lagen van de bevolking, die bovendien vaak in meerdere organisaties tegelijk actief zijn (in het vakjargon: de 'kumulative participatie').

Duivelspakt

Het radikale gedrag van de milieuketievisten schrijft zich in in het zogenaamde *middle-class-radicalism*. De middenklasse moet zich weinig bekommeren om materiële waarden als financiële zekerheid en comfort en kan zich concentreren op de zogenaamde 'post-materiële' waarden: de sociaal-economische *welvaart* worden vervangen door moreel-humanistische *welzijns*. In het welzijn van de burger bekleedt de leef- en werkomgeving een belangrijke plaats. Bovendien behoort de esthetische beleving van de natuur tot de burgerlijke kultuur en neemt de zorg voor het nageslacht in de burgerlijke moraal een belangrijke plaats in. De hoger geschoolde middenklasse stelt derhalve hogere eisen inzake milieu dan de lagere klassen. Ze zal dan ook sneller geneigd zijn tot verdediging van haar leefomgeving.

In de praktijk is het vaak deze vaste kern van 'bedrijvige burgers' die het voortouw nemen in milieuketievisten. Hun eerste doel daarbij is een zo groot mogelijke mobilisatie. Het probleem van de representativiteit is eigenlijk nieuw binnen de milieubeweging: de traditionele verenigingen voor natuurbehoud dwongen door de sociale positie van hun kaderleden vanzelfsprekend respektabiliteit af. Naast de eis voor representativiteit is er een tweede voorwaarde voor erkenning door de overheid, namelijk de deskundigheid. Ook op dit punt is de traditionele milieubeweging in het voordeel: de jarenlange ervaring en de vaak goede banden met academische instituten die bij de natuurbehoudsbeweging legio waren, ontbreken vaak bij gelegenheidsmilitanten. Zij moeten het dus voornamelijk hebben van hun mobilisatiekracht.

De 'nieuwe' milieubeweging heeft op het punt van de mobilisatie dan ook razendsnel geleerd. Sinds de gebeurtenissen van 1968-73 is de hoeksteen van haar strategie het inspelende op het gevoel van bedreiging dat op een bepaald moment bij een geografisch verbonden groep bestaat. Daarmee boeken de milieujongens meestal meer succes dan de overheid: tegenover de logge administratieve machine plaatsen ze de direkte aktie met expressieve symbolen. Het imago dat zo gekreëerd wordt, steekt schril af tegen het beeld van de overheid als statische, anonieme instantie: zo wordt tegelijk iedereen die fundamentele kritiek heeft op de werking van de Staat voor de zaak gemobiliseerd.

A-politiek

Minstens even belangrijk voor een massale mobilisatie is de aandacht van de media. Milieuketievisten slagen er dan ook als geen ander in de media te bespelen. Voortrekker in deze beweging is ongetwijfeld de milieuketievistische Greenpeace. Hun akties - waarbij steevast eigen kameramensen aanwezig zijn - staan volledig in het teken van het opwekken van sympathie bij de kijker. De close-ups van zeehondenoetjes en de beschermakties voor walvissen zijn altijd goed voor een brok mondiale verdediging. En de sympathisant kan ook tot de daad overgaan: door lid te worden of door het dragen van het 'No time to waste'-uniform wordt men een passief deel van een grote beweging, terwijl de aktie wordt gedelegeerd naar een competente kern. Of de vijf miljoen leden van Greenpeace het allemaal even eens zouden zijn met het radikaal ander milieubeleid dat de kern verdedigt, is een andere vraag.

Greenpeace hoedt er zich echter voor

Het meest vertederende zeehondenoetje in de Belgische politiek.

(Foto Hielke Grootendorst)

al te zeer de klemtoon te leggen op de politieke kant van het milieuvraagstuk, uit vrees om zo een deel van haar achterban te verliezen. Dat a-politieke trekje is eigenlijk een konstante geweest in de traditionele natuurbehoudsbeweging en in de nieuwe milieubeweging van de jaren zeventig. Het is pas sinds de tweede helft van de jaren zeventig dat de milieuketievisten noodgedwongen aan politiek gingen doen. Men kon immers niet meer rekenen op de invloed van de kaderleden en bovendien was men het fundamenteel oneens met de visies van de bestaande partijen. In ons land daagden dan ook her en der groene lijsten op bij de gemeentelijke verkiezingen van 1976. Van een overkoepeling was toen nog geen sprake. Die kwam er pas toen de beweging 'Anders Gaan Leven', die slechts gedeeltelijk uit de milieubeweging rekruteerde, zich steeds meer op de politiek ging richten. In 1979 profileerde ze zich bij de Europese verkiezingen voor het eerst duidelijk als partij: meteen goed voor 2.3%. Vijf jaar later haalde ze bij diezelfde verkiezingen al 7.1% en een zetel in het Europees parlement.

De groene partijen op het Europese politieke toneel hebben in de jaren tachtig ontegensprekelijk een zweef-functie vervuld: door hun elektorale successen zijn ze er mede voor verantwoordelijk dat het milieuvraagstuk steeds belangrijker plaats is gaan innemen op de politieke agenda. Maar die rol mag geenszins overschat worden. De massale uitbreiding van het milieubesef is er vooral gekomen onder invloed van de media en van lokale en grootschalige akties. De groene partijen vertegenwoordigen slechts een deel van deze milieubewuste massa en zijn niet altijd de spreekbuis van de eigenlijke milieubeweging. Een bewijs voor de relativiteit van de invloed van de politieke groene beweging is wellicht dat ook in landen waar geen grote ecologische partijen opkomen (Nederland bijvoorbeeld) de traditionele partijen het zich niet meer kunnen permitteren de milieubewuste massa te negeren. En zo heeft de milieubeweging haar doel alvast ten dele bereikt: de milieukwestie door het politieke filtermechanisme krijgen.

Pieter De Gryse

BLAUWE · MAANDAG · COMPAGNIE

DE COCU
MAGNIFIQUE

FERNAND CROMMELYNCK

VERTALING: MARC DIDDEN
REGIE EN BEWERKING: MICHEL VAN DOUSSELAERE
MET: ELS DOTTERMANS, STANY CRETS, KATELIJNE DAMEN, VICTOR LÓW,
LUCAS VAN DEN EYNDE EN ANDRÉ SIMON

EXTRA VOORSTELLING
MA 29/04 EN DO 30/05 OM 20 U
RES. STADSSCHOUWBURG: ☎ 016/22.21.13

(advertentie)

EARTH FIRST!

Greenpeace mag voor sommigen dan al de nagel aan hun doodskist zijn, hun akties zijn maar klein bier vergeleken met de stunts van de leden van *Earth First!*. Nagels in bomen die moeten omgehakt worden, om de kettingzagen te breken. Zand in de benzinetanks van bulldozers. Sleep-ins op wegen in het woud waarlangs het zwaar materiaal aangevoerd wordt of in de toppen van bomen die anders zouden sneuvelen. Sabotage van de elektriciteitslijnen van een kerncentrale. De harde kern van *Earth First!* schrijft voor niets terug om de aarde te verdedigen. Met alle gevolgen van dien: momenteel riskeren vier leden gevangenisstraffen tot tien jaar wegens sabotage.

De beweging werd gesicht door vijf ekologisten die, na een benning in de woestijn, besluiten om een roman van Edward Abbey, 'The Monkey Wrench Gang', waarin het verhaal verteld wordt van drie mannen en een vrouw die rondtrekken in de VS en via sabotage het milieu verdedigen, in de praktijk om te zetten. Hun akties wekken al gauw sympathie en velen starten lokale initiatieven met hetzelfde doel. Vandaag telt *Earth First!* zo'n 10.000 aanhangers, voornamelijk biologen, leraren en bedienden, die elk kompro-

mis resoluut van de hand wijzen. Door het ontbreken van een nationale overkoepeling hebben de lokale groepen weinig onderling contact: iedereen is verantwoordelijk voor het gebied waarin hij woont.

Niet alle sympathisanten van *Earth First!* zijn bereid om tot het uiterste te gaan. Velen beperken hun steun tot deelname aan de informatievevenochten of tot briefschrijfkampjes aan het adres van grote bedrijven. De echte *guerrilleros* opereren in kleine groepjes en maken gebruik van het handboek van een van de vijf 'founding fathers': 'Ecodefence: a field guide to monkey-wrenching' van David Foreman, tevoren bij de *Marines*. Voor wie vindt dat de akties van Greenpeace - naar eigen zeggen trouwens stille bewonderaars van *Earth First!* - niet ver genoeg gaan, bevat het boekje een schat aan bruikbare informatie om zelf de handen uit de mouwen te steken. Het ekoterrorisme, zoals het door sommigen wordt genoemd, slaat alleszins aan in de Angelsaksische landen: in de VS, Canada en Australië bestaan nu een handvol analoge groepen. Samen waren ze tot nog toe goed voor zo'n 25 miljoen dollar schade aan bedrijven. Binnenkort ook in België?

(PDG)

Blauwe Maandag Compagnie speelt 'De Cocu Magnifique'

Ontspoorde hartstocht

De Cocu op zijn grootst. De hoorns moet u er zelf bij denken.

aanwezig. De symboliek die met zijn ensenering gepaard gaat, duidt hem reeds van in het begin als een goochelende manipulator, de man die zowel het touw als de zotskap uit zijn mouw kan toveren. Als Bruno tegen Stella roept: "Vandaag wil ik of bedrogen worden of sterven. Jij mag kiezen: cocu of de strop!", dan is Estrugo hiervoor echter niet verantwoordelijk. De waanzin zit in Bruno zelf. Estrugo is wel medeplichtig, hij is de toeschouwer die niet zozeer beïnvloed door wat hij zegt, maar door zijn zwijgen. Hij onderneemt geen enkele poging om Bruno op andere ge-

achten te brengen. Pas wanneer de hartstocht zo ver ontspoord is dat er alleen nog verdriet overblijft, grijpt hij in. Zijn uitroep 'Rideau!' maakt een definitief einde aan een onomkeerbare waanzin.

Agna Smisdom

De Blauwe Maandag Compagnie speelt 'De Cocu Magnifique' in de Leuvense Stadsschouwburg op 16, 17 en 18 april. Omwille van de overweldigende belangstelling zijn er twee extra voorstellingen voorzien op 29 april en op 30 mei.

literatuur die ze in de humaniora hebben leren kennen, en schrijven ofwel iets romantisch in de stijl van Gezelle ofwel iets experimenteel in de stijl van Van Ostayen.

Vanwege het gevoelsmatige van het schrijven ligt het voor de hand dat de meeste studenten zich op het pad van de dichtkunst begeven. Ook dit jaar vormde de poëzie ongeveer twee derde van het totaal aantal inzendingen. De gevoelige zielen onder de schrijvende studenten kunnen echter niet op veel sympathie van de jury rekenen. De eerste prijs voor poëzie ging dit jaar naar Erik Derjcke (tweede lic. germaanse), die zijn gedichten uitwerkt rond citaten (zie kader). Ook Jan Van Dijk (eerste kan wijsbegeerte) schreef intellectueelistische poëzie waarin nogal wat geciteerd wordt. De derde prijs ging wel naar romantische poëzie van Bruno Koninck (tweede lic. germaanse UIA).

Bij het proza was het gebrek aan stijl nog duidelijker dan bij de poëzie. Traditioneel springen de inzendingen ook daar meer in het oog door de inhoud dan door de stijl. Het winnend verhaal, 'Magerzucht', van Toon Horsten (eerste lic. germaanse) was als monoloog van een dialectspreker stilistisch interessant, maar moest het toch vooral hebben van de boeiende, en soms verrassende inhoud. Ook het proza van tweede prijs-winnaars Veerle Vandeveld (tweede lic. germaanse) en van derde prijs Vital Baeken (eerste lic. germaanse UIA) kon stilistisch nog heel wat verbeteren.

Ondanks de magere oogst dit jaar twijfelt niemand aan het nut van de wedstrijd. In een literatuurontvriendelijk klimaat hebben schrijvers nood aan een ekstra steuntje in de rug. Juriedlid Hugo Brems spreukte dan ook veel genuanceerder dan Van Bastelaere: "Ik vind het jammer dat ik het moet zeggen, maar het peil van de inzendingen is niet zo hoog, althans minder dan vorig jaar. Maar dat belet niet dat een aantal inzendingen er toch wat uitspringen." (KH)

het slachtoffer van een intrige, terwijl Bruno's jaloezie en ziekte is die bij hemzelf ingeworteld zit. Zij stuurt zijn woorden en handelingen, wars van elke mogelijke rationalisering. Dit wordt perfect weergegeven door de gehanteerde akteerstijl. De personages debiteren hun tekst aan een ongenadig tempo. Op die manier wordt ook aan de toeschouwer de kans ontnomen om de gegeven informatie te rationaliseren: de personages handelen vooraleer de woorden die hun handelingen voorafgaan, helemaal zijn doorgedrongen tot het publiek.

Uitvergrotingen

Dat naast Bruno ook alle andere personages deze akteerstijl aanhouden, is niet toevallig. Zij zijn gedeeltelijke 'af-splitsingen' van het hoofdpersonage. Hun gedragingen reflecteren Bruno's ziekelijke projecties. Zo herhaalt Estrugo bijvoorbeeld veelvuldig bepaalde situaties die voor Bruno erg pijnlijk zijn (namelijk "Stella met Petrus, Petrus met Stella" en "Ik ken er tenminste honderd die zeggen dat ze erop gekropen zijn"). Reminiscenties aan 'le petit homme intérieur' bij een paranoïde, dringen zich op.

De personages in Crommelynck's tekst kregen geen sterke psychologisering mee. Het zijn uitvergrotingen die in de ensenering van de Blauwe Maandag Compagnie gelukkig niet tot karikaturen verworden. Stella is de verliefde, onschuldige en zichzelf wegijferende jonge vrouw, de graaf is een gefrustreerde pervers en de ossehoeder een primitieve natuursmens. De acteurs vertolken hun rollen erg overtuigend, maar distantiëren zich tegelijkertijd op een subtiel manier van hun personages. Hierdoor worden deze figuren een soort van ironische commentatoren van de persoonsaspecten en emoties die ze vertegenwoordigen.

Het meest ambigue karakter in deze productie, is de voedster Romanie (een schitterende Katelijne Damen). In het

eerste deel van de voorstelling is zij de toegewijde min die zich verlegen op de achtergrond beweegt. Haar pogingen om aandacht te krijgen, worden door de anderen over het hoofd gezien. Dat blijkt al bij de eerste kennismaking met haar personage. De mannen zitten op de trappen. Romanie stapt plots bruusk en plomp vanuit de koelissen de trappenkonstruktie op. Begeleid door een vrolijk kermisdeuntje trekt zij haar rok omhoog en - als een ballerina uit een muziekdoosje - maakt zij enkele houtserige dansbewegingen. De mannen gunnen haar echter geen blik, zodat zij uiteindelijk haar rok laat zakken en zich berustend bij het zwijgende groepje schaart dat wacht op de komst van de mooie, jonge Stella.

Manipulatie

In Romanie schuilt kompleksiteit en een voortdurende dubbelzinnigheid. Zo ook wanneer zij Petrus aanraadt om een plooi in zijn broek te brengen door ze tussen twee matrassen te leggen: horen we hier een zorgzame min, of een 'would be'-minnares? Uitsluitel krijgen we niet. Wel valt op dat Romanie een evolutie doormaakt: terwijl de hoofdpersonages zich hoe langer hoe meer in nesten werken, treedt de onopvallende min uit het eerste deel steeds meer op de voorgrond. Zij zal Stella niet enkel in bescherming nemen tegen Bruno, ze zal haar ook ongevraagd raad geven. Ook dat is niet zonder dubbelzinnigheid: handelt zij hier vanuit een oprechte bekommernis, of vanuit een ongezon gevoel van tevredenheid omdat ze haar onkolpbare 'rivale in de liefde' ongelukkig weet? Met andere woorden: spruit haar gedrag voort uit een gevoel van medeleven of uit een drang tot manipulatie?

De dubbelzinnigheid, die Romanie zo boeiend maakt, is in de figuur van Estrugo (André Simon) veel minder

LITERAIRE WEDSTRIJD GERMANIA EKSPRESSIE EN REPRESENTATIE

Letteren en Wijsbegeerte - De week voor de paasvakantie verdeelden de literatuur liefhebbers van Germania naar jaarlijkse gewoonte een deftige prijzenpot aan een zestal literair getalenteerde studenten. Hun 'Litteraire Wedstrijd' is uitgegroeid tot een van de grootste voor jongeren, en is een troef voor Germania om als eerste een nieuwe hoogvliegster in de Nederlandstalige literatuur te ontdekken. Als we moeten afgaan op de jury lijkt dat er dit jaar wel niet in te zitten. Volgens Dirk Van Bastelaere, zelf germanist en gewaardeerd dichter, zouden ze het prijzengeld beter anders besteed hebben.

"Volgens mij is er een omgekeerde evenredigheid tussen het aantal inzendingen en het aantal boeken dat door de inzenders gelezen wordt. Er is zelfs geen sprake van beïnvloeding. Ik heb liever inzendingen die invloeden vertonen dan wat ik nu lees. Teveel inzenders gaan er nog van uit dat literatuur volstaat met pure expressie en representatie. Men kan het prijzengeld beter besteden aan een workshop, om hen te laten zien dat poëzie en verhalen meer zijn dan dat."

Van Bastelaere vindt er geen doekjes om. Veel jonge mensen - in dit geval studenten - willen wel schrijven, maar weten blijkbaar niet meer wat literatuur is. Kultuurpessimisten zoals George Steiner en Marcel Janssens wijzen dat aan de hedendaagse massamedia. Jongeren lezen geen boeken meer voor hun plezier, ze behoren tot de generatie van de beeldcultuur, en die massacultuur zou de oorzaak zijn van een verregaande culturele vervlakking.

In elk geval raken literaire talenten geïsoleerd. Honderd jaar geleden verdeelde het gros van de studenten hun vrije tijd tussen drinken en literatuur en waren studentenklubs een soort literaire

genootschappen. Momenteel verschijnt er wel wat proza en poëzie in kringbladen, maar van een levende literaire praktijk is er geen sprake meer. Buiten Germaanse zijn schrijvers witte raven. Toen de literaire wedstrijd van de germanisten in 1984 opengegooid werd naar andere richtingen, kwamen nog steeds de helft van de inzendingen van germanisten. Van de 110 inzendingen dit jaar kwamen er 49 uit Germaanse, 41 uit andere humane wetenschappen, 5 uit toegepaste-, 3 uit biomedische- en 2 uit exacte wetenschappen.

Een konstante in de geschiedenis van de literaire wedstrijd is daarnaast het gebrek aan 'métier' en taalbeheersing. Schrijven is voor de meesten immers een vorm van expressie. Het meedelen van gevoelens wordt de hoofdzaak, en met de vorm waarin dat gebeurt wordt vaak nonchalant omgesprongen. Vele schrijvers volgen de stijl van de oudere

Alexandria

In den beginne was het Woord; daarna, de bibliotheek, mausoleum van het Woord, want

vergaarplaats van woorden, boeken. De waarheid schuilt in alle hoeken. Dan, één Boek, tegen alle boeken gekant. Ofwel herhalen hun woorden die van het Boek, en zijn dus overbodig; ofwel bestrijden ze het Woord,

en zijn dus ongewenst, t.l.z. ongelovig. Daarna gaan alle boeken op, in een vlam. Er is geen boek behalve het Boek.

Erik Derjcke, Tweede lic. Germ. Fil. KUL

't Gebroed ZOMERNACHT

Shakespeare Regie: Jan Decler

VERTALING & BEWERKING: HUGO CLAUS

EXTRA VOORSTELLING STADSSCHOUWBURG LEUVEN

DI 23 APRIL 20 U

RES: 016/22.21.13

DE LINK TUSSEN ARMOEDE EN VERVUILING TWINTIG JAAR OXFAM WERELDWINKELS

Afval - Dit jaar bestaan Oxfam Wereldwinkels 20 jaar. De eerste wereldwinkel werd in 1971 in een Antwerpse hippiebuurt opgericht. Het bouwvallige pand van toen, ingericht door 'slordige' medewerkers, is verleden tijd. Of zoals de folder het zegt: "De koopruimte en etalages zijn verzorgd en aantrekkelijk, kortgeknipte heren en nette dames ontvangen de klanten. Maar de boodschap bleef onveranderd." Ter gelegenheid van het jubileumfeest werd als centraal thema *duurzame ontwikkeling* gekozen. Hiermee wordt de link gelegd tussen milieu, vrede en ontwikkeling. De slogan luidt 'de aarde is niet te koop'.

Volgens Oxfam Wereldwinkel is er een fundamentele samenhang tussen de huidige milieuproblematiek en de Noord-Zuidverhouding. Omwille van onder andere de oneerlijke landverdeling, de productie in functie van de export en de bevolkingsgroei zijn Derde Wereldlanden onvoldoende in staat hun eigen bevolking te voeden. Deze tracht op verschillende manieren het hoofd boven water te houden. Bijvoorbeeld door het intensief gebruik van de beschikbare grond, wat erosie en uitputting tot gevolg heeft. In Azië, Afrika en Zuid-Amerika vermindert door erosie de graanoogst jaarlijks met 6%.

Troef

Ook ontbossing is één van de manieren om grond voor de landbouw vrij te maken. Ontbossing heeft niet alleen erosie tot gevolg. Wanneer het brandhout schaarser wordt, schakelt men over op het verbranden van mest en landbouwfal, met nefaste gevolgen voor de vruchtbaarheid van de bodem. Het meest tragische voorbeeld van ontbossing is het kappen van het tropisch regenwoud. Elke minuut wordt een stuk regenwoud gekapt ter grootte van zestien voetbalvelden.

Om aan de problemen op het platteland te ontkomen, trekken mensen naar de stad. Daar belandt een deel van hen in een zo mogelijk nog uitzichtlozere situatie. Het vinden van een job in deze

megasteden is geen sinecure. De vluchtelingen van het platteland komen dan ook vaak in de sloppenwijken terecht. Hier wordt het raakvlak tussen armoede en milieuvervuiling erg concreet. In de sloppenwijken is er een gebrek aan riolering, hygiënisch water en huisvuilophaling. Geluidshinder, water- en luchtvervuiling zijn troef.

Door het ontbreken en niet naleven van milieunormen zijn een aantal Derde Wereldlanden de ideale stortplaats voor Westers afval. Producten waarvoor hier een speciale - zeg maar dure - behandeling vereist is, kunnen 'ginder bijna kosteloos gedumpt worden. Zo kreeg Benin negentig frank aangeboden per ton Westers industrieel afval. De verwerking van deze materie in het land van herkomst zou tussen de 6000 en de 35.000 frank gekost hebben. Niet enkel sterk milieuvervuilend afval verhuist

naar de Derde Wereld, ook verontreinigende industrieën nestelen zich in deze landen. De arbeidskosten liggen er immers stukken lager. Er vermits enige milieuwetgeving ontbreekt, hoeven geen investeringen in die richting te gebeuren.

Dumpen

Armoede en milieuproblemen zijn sterk met elkaar verbonden. De oorzaken van deze armoede zijn legio. Ze liggen echter in niet geringe mate in het Westen. Er is een totaal gebrek aan een internationaal grondstoffenbeleid. De prijzen die voor grondstoffen geboden worden, dalen voortdurend. Om het inkomensverlies te compenseren, proberen ontwikkelingslanden steeds meer te produceren. Wat meestal negatieve gevolgen voor de landbouwgronden heeft

en het omgekeerde effect teweegbrengt.

Naast de concurrentie tussen de arme landen zelf, vormen de *voedseloverschotten* uit het Westen een probleem voor lokale Derde Wereldboeren. De voedseloverschotten worden tegen lage prijzen of in de vorm van voedselhelp gedumpt. De boeren kunnen hierdoor hun producten niet meer kwijt en de binnenlandse markt wordt ontvriest.

Een van de concrete oplossingen die door Wereldwinkels voorgesteld wor-

den, is een eerlijke handel tussen Noord en Zuid. De Wereldwinkels verkopen dan ook enkel producten die tegen een eerlijke prijs bij de producent gekocht werden en die op ecologisch verantwoorde manier tot stand kwamen. De enkelingen onder ons die de Wereldwinkel en zijn producten nog niet kennen, kunnen ermee kennismaken op 20 april. De Leuvense Wereldwinkel heeft dan de ganse dag een stand in de Diestsestraat. Vanaf 21.00 u. is er een fuif in Isol. (RV)

RECHTEN

KUL WINT PLEITWEDSTRIJD

Den Haag - Jaarlijks heeft in het Internationaal Gerechtshof in Den Haag een internationale pleitwedstrijd (volledige naam: 'Telders International Law Moot Court Competition') plaats. Het onderwerp is telkens een probleem van - hoe kan het anders - internationaal recht. Dit jaar moesten de deelnemers uit twaalf Europese landen een sluitend pleidooi houden zowel voor als tegen een Permanent Vertegenwoordiger van de Verenigde Naties, die tijdens de rit van een diner naar zijn residentie een fietser omver reed. Een probleem van diplomatieke immuniteiten dus: mag zo iemand zich verschuilen achter zijn diplomatieke status?

De wedstrijd verliep in drie rondes. De helft van de punten stond op het schriftelijk gedeelte van de proef. De andere helft was voor de pleidooien, die in de volgende twee rondes herhaald werden voor telkens weer andere rechters. De ploeg van de KUL (Hugo Keulers, Kathleen Lambrechts, Annetie Rombouts en Werner van Lembergen) haalde het in de halve finales van Nederland en Schotland, tegen wie ze als eisers optraden, en tegen Duitsland en Finland (verweerders). In de finale veegden ze als eisers de vloer aan met Nederland.

De KUL deed dit jaar voor de vijfde keer mee en heeft voor de vierde keer deze prestigieuze wedstrijd gewonnen. Een verbazenwekkende score, die alles te maken heeft met de manier waarop men in de Valk zo'n wedstrijd voorbereidt. Van de vier deelnemers werd verwacht dat ze zich tot 15 januari met niets anders bezighielden dan met het formuleren van hun schriftelijke conclusies. Op 26 januari versloegen ze dan in de pre-selectie de ploeg van de UIA. Per land mag namelijk maar één ploeg deelnemen. "Daarna ging het rustig aan", aldus een deelnemer, "want toen moesten we maar twee of drie keer per week mondelinge pleitoefeningen houden". Bij de voorbereiding werden de deelnemers ook beoorlijkt gesteund door de faculteit. Ze werden niet alleen begeleid door professor Suy en een assistent, maar konden ook nachtenlang doorwerken in de bibliotheek. Bovendien waren er contacten met deelnemers van vorige jaren en konden video-opnamen van de pleidooien bekeken worden.

De pleitwedstrijd wordt dus grondig voorbereid. Je zou je kunnen afvragen of de deelnemers niet in problemen komen in juni. Maar dat loopt doorgaans wel los. Meestal gaat het immers om studenten van de derde licentie rechten, een jaar waar, zacht uitgedrukt, niet veel slachtoffers vallen bij de eksamen. Eén van de deelnemers gaf trouwens als motivering om aan de wedstrijd mee te doen dat het een manier was om de derde licentie zinvol door te brengen. De vraag rijst dan ook of de Valk nog even sterk zal staan wanneer de programmahervormingen in de rechten volledig doorgevoerd zullen zijn. Die voorzien namelijk een spreiding van de plichtvakken over de drie licenties, wat van de derde licentie een volwaardig jaar zal maken, zoals nu waarschijnlijk al het geval is in de andere deelnemende universiteiten. (LJ)

GRATIS NAAR HET DANSFILM-FESTIVAL

"DANCING IMAGES"

ABB geeft vrijkaarten voor iedere vertoning.

Kaarten kunt u afhalen op de dag van de voorstelling zelf bij ABB op de Diestsevest nr. 2 in Leuven, telkens vanaf 10.00u (kaarten voor de vertoning van zaterdag kunnen vrijdags voordien afgehaald worden).

programma dinsdag 16 april 20.30u Stuc 10 gratis kaarten

(videovertoning op groot scherm)

Cruel Aesthetics

John O'Malley in: Lilies

Lalala Human Steps - Edouard Lock in:

Lalala Human Sex. Duo N°1

DV 8 - Lloyd Newson in: Dead Dreams

of Monochrome Men

Philippe Découflé in: Codex

Wim Vandekeybus in: Roseland

Rosas - Anne Teresa De Keersmaeker in:

Ottone, Ottone - monoloog van Fumiyo Ikeda

woensdag 17 april 20.30u Stuc 10 gratis kaarten

Dans en Camera, een documentaire over de geschiedenis van het in beeld brengen van de dans

donderdag 18 april 20.30u Stuc 10 gratis kaarten

Nicole Mossoux in: Scelsi Suites - L'Orchestre

vrijdag 19 april 20.30u Stuc 10 gratis kaarten

Fred Astaire & Syd Charisse in: The Band Wagon

maandag 22 april Vlaamse Leergang

(Boekhandelstraat 2)

20.30u 15 gratis kaarten

Golddiggers of 1935 Busby Berkeley

22.30u 15 gratis kaarten

Elena et les Hommes J. Renoir

dinsdag 23 april Vlaamse Leergang

20.30u 15 gratis kaarten

Groupe Emile Dubois - Jean Claude Gallotta in:

Montalovo et l'Enfant

22.30u 15 gratis kaarten

Rosas - Anne Teresa De Keersmaeker in: Hoppla!

Michèle-Anne De Mey & Pierre Droulers in: Face à Face

woensdag 24 april 20.30u Stuc 10 gratis kaarten

Video Dansant

Global Groove N.J. Paik

Merce Cunningham in: Merce by Merce by Paik

Majorca-fantasia P.Garrin, N.J. Paik, A. Greenfield

donderdag 25 april Vlaamse Leergang

20.30u 15 gratis kaarten

Armide J.L. Godard

Naughty Boys E. De Kuyper

22.30u 15 gratis kaarten

One from the Heart F.F. Coppola

vrijdag 26 april Stuc

20.30u 10 gratis kaarten Die Klage der Kaiserin P. Bausch

22.30u 10 gratis kaarten

Filmstudie nr. 7 O. Fischinger

Michèle-Anne De Mey & Olga De Soto in:

Trois Danses Hongroises de Brahms

Pierre Droulers in: Improvisation

Riley & McLean in: Ballet Black

zaterdag 27 april 20.30u Stuc 10 gratis kaarten

Die Klage der Kaiserin P. Bausch

ABB

verzekert

'Dancing Images' in 't Stuc

De dans van de kamera

'Dancing Images' is een initiatief van De Andere Film en van Argos, een vereniging van Belgische cineasten en videomakers. Ze stelden een interessante affiche van *dansfilms* samen. Daarvoor deden ze een beroep op tal van binnen- en buitenlandse filmhuizen. De films en video's waren reeds te zien in diverse culturele centra en deze en volgende week ook in het Stuc, dat zich met het Klapstukfestival al eerder profileerde als podium voor moderne dans. Het programma biedt de unieke gelegenheid om kennis te maken met het werk van hedendaagse choreografen zonder dat je er een financiële kater aan overhoudt. Bovendien staan enkele pareltjes van oudere datum op het menu. Wie als een gek alle dansvoorstellingen afloopt, krijgt nu vanuit het standpunt van de kamera een nieuwe versie te zien. Want hier gaan twee zeer vitale media met mekaar in de clinch. Filmgrootheden Jean Renoir, Francis Ford Coppola nodigen ten dans. Koryfeeën van de (post)moderne dans, waaronder Merce Cunningham en Pina Bausch, kijken door de lens.

Dit initiatief brengt twee media bijeen die zich in essentie met hetzelfde bezighouden: beweging, het vormgeven van tijd en ruimte. Van bij het prille begin heeft film het menselijk lichaam in beeld gebracht. Voeg daar beweging aan toe en je komt uit bij dans. De filmpjes van Lumière of Méliès waren nog louter registratie van een dans. Vanaf de jaren twintig ontwerpt men choreografieën speciaal voor de kamera, in musicals bijvoorbeeld. Door technische ingrepen, montage, en kameramanipulaties probeert men dan de illusie van een live-voorstelling op te roepen. De illusie, want dans is per definitie een vluchtige, eenmalige gebeurtenis. Daaraan ontleent ze ook haar kracht.

De meeste recente dansfilms of -video's op het festival tonen bewerkingen, herscheppingen van een bestaand stuk. Omdat beide media specifieke wetten, een eigen ritme hebben gaan choreograaf en cineast/videost op zoek naar een ekwivalente taal, zodat kamera en dans als het ware versmelten. Het toneelbeeld verdwijnt vrijwel volledig. De kamera toont slechts een deel van het lichaam, of brengt in twee tellen in beeld wat op de scène tien tellen duurt.

Zweet

'Dancing Images' werd samengesteld rond vier thema's: films over dans, films waarin gedanst wordt, wisselwerkingen tussen dans en film of video, en films als dans. Wat het eerste luik betreft staat 'Dans & Camera' geprogrammeerd, een documentaire over de (on)mogelijkheid van het verfilmen van dans, gestoefd met uitspraken van filmers, choreografen, filmhistorici en met diverse fragmenten. "Je moet het zweet van de dansers ruiken", zegt choreograaf Jean-Claude Gallotta terzake. Een aangename eerste kennismaking.

Het tweede luik bestaat uit drie speelfilms die min of meer onder de noemer *musical* te vatten zijn. 'Goldiggers of 1935' is een flamboyante musical van de hand van Busby Berkeley. Hierin worden geen individuele dansers naar voor geschoven, maar groepen dansers. Ze vormen sprookjesachtige waterbaletten. 'Band Wagon' is de andere klassieker in het genre. Vincent Minelli (vader van) draaide hem in 1953. Deze musical vertelt het ontstaan van een show, waarin het onvergetelijke duo Fred Astaire & Syd Charisse (voor de verandering) hun intrede doen. De stijl is bruisend, dan weer dromerig, met veel clair-obscure. 'One from the Heart' (1982) is een van de meesterwerkjes van Francis Ford Coppola die het helaas niet goed deden in de bioscoop. In een zichtbaar uit bordkarton opgetrokken Las Vegas ontspint zich een muzikale love story. Over het nivo van zang en dans valt te discussiëren, maar daar gaat het ook niet om in deze film. Centraal staat het onvermogen te dromen. Bye bye American Dream!

Postmodern!

De kern van het programma wordt gevormd door films en video's die ontstaan zijn uit de samenwerking van een choreograaf en een filmer. Het aandeel video's overheerst. Men maakt er hoe langer hoe meer gebruik van. Behalve evidente artistieke kwaliteiten biedt het choreografen de mogelijkheid om hun stukken goedkoper te bewaren en te monteren voor het massamedium bij uitstek, de televisie. Bovendien kan de videast/choreograaf de opname rechtstreeks zien op de monitor. Het beeld is korreliger, minder scherp van afstand dan bij film, vandaar de vele close-ups. Een video krijgt zijn vaste vorm pas op de montagetafel. Hij is opgebouwd uit losstaande shots die een totaalbeeld creëren door hun flitsende opeenvolging,

niet noodzakelijk door een kronologisch verloop, terwijl een film meestal op voorhand gestructureerd wordt.

De op video geregistreerde choreografieën zijn van recente datum. Ze worden gerekend tot de postmoderne dans. Postmodern - wat's in a name? - doet dienst als verzamelaar voor tal van stromingen na '60. Een zeer dynamische dansvorm die voortdurend grenzen verlegt, die eigenlijk te weten wil komen hoever men te ver kan gaan in de exploratie van het menselijk lichaam. Merce Cunningham wordt algemeen beschouwd als de grondlegger. Al in zijn eerste experimenten zette hij zich af tegen de *modern dance*, die nog een (realistisch) verhaal probeert te vertellen, de dansers psychologiseert en een nadrukkelijke symboliek hanteert. Cunninghams voorstellingen moeten betekenis krijgen door de associaties die de toeschouwer voor zichzelf maakt. Van in het begin streefde hij naar een absolute dans, wars van hinderlijke tradities. In de *happenings* en *performances* van het Judson Dance Theatre (1962-1968) uit New York - dat Cunningham mee hielp oprichten - was alles mogelijk: dansen op de highway, op het dak van een flatgebouw, in jeans, op blote voeten. Of de performer zong of declameerde tijdens de dans die soms gewoon lopen was of men herhaalde zeven keer een danspas met wisselende snelheid. De volgorde van de bewegingen beruiste vaak op louter toeval. In Cunninghams spoor ontwikkelden zich bekende choreografen als Steve Paxton, Trisha Brown en Lucinda Childs. Ook op de Europese dansscene heeft vader Cunningham een wezenlijke invloed gehad.

Lalala

Uit 1975 dateert de video 'Merce by Merce' van Paik die Charles Atlas en Nam Jun Paik, twee pioniers van de videokunst, maakten over het werk van Cunningham. Het is een collage van fragmenten uit diverse voorstellingen. Halverwege is een interview met Marcel Duchamp ingelast, de voorloper van de conceptuele kunst, voor wie de choreograaf grote bewondering heeft. Aansluitend wordt 'Majorca-fantasia' vertoond. Diezelfde Atlas werkte later samen met het enfant terrible van de Britse dans, Michael Clark en punkprinses Karole Armitage. 'Parafango' heeft de snelheid van een clip en de reclamespot. In de soundtrack wordt het zwaardere rockwerk niet geschuud.

'Dead Dreams of Monochrome Men' vormt de ideale introductie op de stijl van DV8, een gezelschap dat hier nog niet bekend genoeg is. Vier mannen beelden wisselende relaties uit. Elke ervaring lijkt hen meer de eenzaamheid in te drijven. Een Frans samenwerkingsverband dat tussen cineast Mourieras en choreograaf Jean-Claude Gallotta van Groupe Emile Dubois, bekend van Klapstuk '87. Voor 'Un Chant presque Eteint' en 'Montalvo et l'Enfant' bedachten ze scenario's die zich in een rebel leefmilieu situeren, bijvoorbeeld een trestation; de kamera volgt er het gedrag van de reizigers. Er wordt afwisselend gedanst en geakteerd met briljante humor als garnituur.

'Lalala Human Steps' is het beruchte Canadese gezelschap van choreograaf Edouard Lock. Hun kunsten staan borg voor een poppy spektakel met spektakulaire sprongen, ekstremes poses en de rauwste klanken. In 'Lalala Human Sex, Duo Nr1' doen ze het wat zachter aan: een paar wervelt over de vloer van een balzaal die langzaam onder water loopt. Als er dan toch water moet zijn, is het prachtige 'Waterproof' een betere keus. Daniel Larrieu trekt zijn dansers de inhoud van een zwembad aan als tweede huid. Hun golvende bewegingen ogen vredig. Volmaakte rust. Wie 'Codex' ziet, zal

graag besluiten dat Philippe Découflé prettig gestoord is. Zijn wereld wordt bevolkd door fantastische diersoorten, denkbeeldige planten en levende groenten.

Mirakel?

Op 'Dancing Images' komt de Belgische dansruim aan bod. Een terecht keuze. Sinds het begin van de jaren tachtig is er - onder impuls van jonge choreografen als Jan Fabre en Anne Theresa De Keersmaeker - sprake van een ware heropleving van de dans in België. Een merkwaardig fenomeen, want tot dan toe gingen alle budgetten naar het Ballet van Vlaanderen, zijn Waalse tegenhanger en het Muntensemble onder leiding van Maurice Béjart, die in zijn eentje de *moderne dans* in België vertegenwoordigde. Er was dus geen echte traditie, helemaal geen infrastructuur en hoegenaamd geen dansbeleid van overheidswege. Het Kaaitheater en het Klapstukfestival waren de enige organisaties die initiatieven namen. Hoe noem je dan zo'n revival? Een mirakel?

Het gezelschap met de grootste uitstraling is *Rosas*. Anne Theresa De Keersmaeker studeerde aan het Mudra in Brussel, de dansschool die Béjart opgericht heeft en in 1988, een jaar na zijn vertrek, verdween. Haar eerste productie 'Fase' (1982), die ze zelf danste met Michèle-Anne De Mey, oogste veel bijval. Daarin lagen

'Improvisation' van Pauwels. De titel dekt de inhoud volledig: één ononderbroken opname waarin danser en filmer hun inspiratie van het moment loslaten.

Wim Vandekeybus, voormalig danser bij Jan Fabre, stelde in 1987 zijn eerste productie 'What the Body Does not Remember' aan het publiek voor. Hij werd onmiddellijk bekroond met een *Bessie Dance Award*. Later volgden twee nieuwe producties die internationaal hoge toppen scheerden. Walter Verdin maakte een video-mix van de drie stukken, omgedoopt tot 'Roseland'. Dit is puur beweging. De dansers wervelen als een perpetuum mobile over de scène, betasten mekaar, laten zich vallen van grote hoogte en breken er zo na hun mooie nek. Zijn stukken lijken slechts structuurloos. Zoals goede jazz: harmonie in de anarchie.

'Wat een Historie' is het video-visitekaartje van Alain Platel en videast Dirk Gryspeirt. Platel heeft zijn zeer Vlaamse gezelschap - konsekwent als hij is - 'Les Ballets Contemporains de la Belgique' genoemd. In zijn voorstelling schetst hij een bevremdend familieportret, waarvoor hij zich geïnspireerd zou hebben op de fresco's van Giotto in Padua. Het stuk is dan ook zeer geestig. Van het werk van choreografe Nicole Mossoux zijn twee video's te zien. In 'Soeils Suites', bekroond met een *Dance Screen Award*, filmt Gryspeirt een man en een vrouw die rondwalen in eenzelfde gesloten

(Foto Archief)

"In het begin is het behoorlijk wennen, en dat is geen kwestie van het al dan niet dragen van bottines."

reeds de kenmerken van haar later werk vervat: fysieke overgave, een hoog tempo, technische perfectie en onderhuidse emotie. Door de complexe structuur van haar choreografieën is het behoorlijk wennen in het begin, en dat is geen kwestie van het al dan niet dragen van bottines. De remedie heet 'Hoppla!', een bekroonde verfilming van 'Bartok/Aanteekeningen' door Wolfgang Kolb. Alleen al de ruimte waarin gedanst wordt is het zien waard: de Boekentoren van de RUG, een streng maar elegant ontwerp van Henri Vandevelde. Er is geen beter decor denkbaar voor de speelse danspaysjes van *Rosas*. 'Ottone-Ottone' (1988) wordt beschouwd als het (voorlopige) hoogtepunt uit het oeuvre van De Keersmaeker. Het is gebaseerd op een opera van Monteverdi. Je ziet acht vrouwen en acht mannen die wisselende relaties aangaan. Met eenvoudige middelen weet hun spel de toeschouwer te raken. Een jaar na de creatie monteerde Walter Verdin een spetterende video.

Anarchie

Michèle-Anne De Mey, vroeger danseres bij *Rosas*, heeft al enkele interessante choreografieën op haar naam staan. Eric Pauwels verfilmde er twee van, 'Face à Face', in een duo met Pierre Droulers, en 'Trois Danses Hongroises de Brahms', in een enkele take per dans opgenomen. Deze films stralen een grote intimiteit uit. Diezelfde Droulers duikt opnieuw op in

ruimte zonder dat ze elkaar ontmoeten of zien.

Het laatste luik in het festival behandelt de film en video als *dans*. Het uitgangspunt is puur beweging. De blikvanger is ongetwijfeld 'Eléna et les Hommes' uit 1956 van Jean Renoir, de *godfather* van de Franse cinema. Renoir filmde de opgezwepte massa tijdens het 14 juli-feest als was het een (kollektieve) hoofdperson. Af en toe maken zich individuen los uit die massa. Een prachtig in beeld gebrachte Ingrid Bergman is al een reden om de film te gaan bekijken. 'Armide' is een kort filmpje van avant-garde cineast Jean-Luc Godard, waarin een confrontatie van mooie, dansende poetsvrouwen met gespierde turners in een gymzaal. De mannen blijken niet erg gevoelig voor hun charmes. De titel en de muziek zijn ontleend aan de gelijknamige opera van de Luikse barokkomponist Lully. 'Naughty Boys' van Eric de Kuypert sluit het rijtje af. Hij is vooral bekend als schrijver, maar is al langer actief op het terrein van de film, als filmhistoricus, directeur van het Nijmeegs Filminstituut en als zelfstandig filmer. In 'Naughty Boys' proberen zes mannen na een feest de stemming erin te houden door het lezen van Proust, het citeren van Shakespeare, het declameren van absurdeiten door de telefoon. Of ze wagen zich aan een dansje.

Hendrik Tratsaert

Voor meer info: zie *Veto-agenda* of de *Stucbrochure*.